תוספתא · דפוס וילנא · סדר זרעים

תוספתא דמאי

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

תוספתא דמאי

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/תוספתא-דמאי/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611151759 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
פרק ב 6
פרק ג 8
פרק ד 11
פרק ה 13
פרק ו 17
פרק ז 19
פרק ח 20

פרק א

א הקלין שבדמאי השיתין והרמון והעוזרדין חזקתן בכל מקום פטורין ואם היו משתמרין חייבין אם כחס על שדהו פטורה ר' יוסי אומר שיתין [שבציפורן] חייבות מפני שהן משתמרות ר' יוסי בר יהודה אומר הנובלות הנמכרות עם התמרות חייבות וחכ"א עד שלא יטילו שאור פטורות משיטילו שאור חייבות.

ב בראשונה היה חומץ שביהודה פטור מפני שחזקתו מן התמד עכשיו שחזקתו מן היין חייב.

ג [הברכות] והסייפות בגנה חייבות בבקעה פטורות אלו הן [הברכות] עד שלא יושיבו שומא הסייפות משיקפלו המוקצעות רבי אלעאי אמר משום ר' אליעזר [הבכרות] לעולם חייבות מפני שהן משתמרות.

ד כזיב עצמה פטורה מן הדמאי חזקת ארץ ישראל חייב עד שיודע שהוא פטור חזקת חו"ל פטור עד שיודע [לך] שהוא חייב חזקת בעלי בתים ישראל שבסוריא אין מפרישין עליהן דמאי ואם בידוע שרוב הפירות שלהן הרי אלו חייבין.

ה אמר שלי הן חייב לעשר מעושרין הן נאמן שהפה שאסר הוא הפה שהתיר היה מוכר פירות בשנת מעשר שני ואמר של מעשר שני הן נאמן היה מוכר פירות בשנת מעשר עני ואמר מעשר שני [זה] אין נאמן [היה מוכר פירות בשנת מעשר שני ואמר מעשר עני נאמן שהפה שאסר הוא הפה שהתיר].

ו היה מוכר פירות בשביעית ואמר של ערב שביעית הן חייב במעשר וחייב בביעור [היה מוכר פירות בערב שביעית ואמר של מוצאי שביעית הן פטור מן המעשר ופטור מן הביעור] [כל דבר ששתיקתו פטורה נאמן להחמיר לפיכך פירושו להקל פטור].

ז פירות ארץ ישראל שרבו על פירות חוצה לארץ הרי אלו חייבין פירות חו"ל שרבו על פירות ארץ ישראל הרי אלו פטורין דברי רבי מאיר וחכ"א [אף] דברים התדירין כגון האגוזים ודורמסקניות [ופסלקאות] פטורין ושאר כל הדברים חייבין א"ר נראין דברי רבי מאיר בדבר שאינו קבוע ודברי חכמים בדבר הקבוע.

ח הלוקח מן החמרת בצור ומן המוגירות בצידן [פטור] מן המוגירות בצור ומן החמרת בצידן [חייב] ר' יוסי בר' יהודה אומר הלוקח מן המוגירות בצור ואין צריך לומר מן החמרת מחמר אחד בצור חייב [ר' יהודה] אומר חמרת היורדת לכזיב חייב מפני שחזקתו מן הגליל וחכ"א הרי היא בחזקת פטורה עד שתיודע לך מהיכן היא.

ט הלוקח מן הספינה ביפו ומן הספינה בקסרי חייב ר' יהודה אומר כיפת הישוב וכיפת אנטיפרס ושוק של פטרוס בראשונה היו דמאי מפני שחזקתן מהר המלך עכשיו רבותינו

אמרו כל עיירות הכותים שעל יד הדרך [כגון] התבואה והקטניות שלהן דמאי מפני שהן של ישראל [משתמשין ביהודה] ושאר כל פירותיהן ודאי.

י אוצר של ישראל ונכרים מטילין לתוכו אם רוב נכרים ודאי ואם רוב ישראל דמאי מחצה על מחצה ודאי ד"ר מאיר וחכ"א אפילו כולם נכרים וישראל אחד מטיל לתוכו דמאי א"ר יוסי בד"א באוצר של יחיד אבל באוצר של מלכים הולכים אחר הרוב א"ר יהודה בד"א באוצר של ישראל ונכרים אבל אוצר ישראל וכותים הולכים אחר הרוב א"ל [אחרי שהוריתה לנו] על אוצרות של יבנה שלפני מלחמה שהיא דמאי ורובן כותים אבל אוצר שמטיל בו מחו"ל לארץ כגון אוצרות של [דנב] חייב לפי חשבון א"ר יהושע בן קביסאי כל ימי הייתי קורא מקרא הזה (במדבר י"ט:י"ט) והזה הטהור על הטמא ולא מצא [ידיו] אלא באוצר של יבנה בלבד ומאוצרה של יבנה למדתי שטהור אחד מזה אפי' על מאה טמאים.

יא הלוקח פירות לאכילה ונמלך למכרן לא ימכרנו לנכרי ולא יאכילם לבהמת אחרים ולא לבהמת עצמו אא"כ עושה כיוצא בו מי שנפלו לו פירות בירושה או שנתנו במתנה לא ימכרם לנכרי ולא יאכילם לבהמת אחרים ולא לבהמת עצמו אא"כ עישר.

יב לוקחין שדה זרועה מן הנכרי בין [לפני] [שצימחה] ובין עד שלא צימחה וכן מישראל במוצאי שביעית ואינו חושש לוקחין זרע אחד דבר שזרעו כלה ואחד דבר שאין זרעו כלה.

יג אין זורעין את הטבל ואין מחפין את הטבל ואין עושין עם הנכרי בטבל ישראל ששכח וזרע את הטבל עד שלא צימחה [פטור] שכבר אבדה הלוקח לבהמה לחיה ולעופות פטור מן הדמאי.

יד לא יקשור אדם ישראל בהמתו אצל בהמתו של נכרי שאם [אכלה בהמתו מאליה אין מחייבין אותו להחזירה.

טו משכיר ישראל בהמתו לנכרי ופוסק עליה על מנת שהנכרי זנה ובלבד שלא יאמר לו כך וכך שעורין תהא מטיל לפניה כך וכך עמיר תהא מטיל לפניה.

טז נכרי שאמר לישראל תן שמן ע"ג מכתי בודאי אסור ובדמאי מותר נפל על גבי בשרו משפשפו ואינו חושש.

יז נכרי שנתן שמן ע"ג טבלא של שיש להתעגל עליה משעמד מותר לישראל לישב אחריו.

יח הלוקח יין [ליתן] לתוך המורייס ויין לעשותו אילנתות וכרשינין לעשותן טחינין חייב בדמאי ואצ"ל בודאי הן עצמן פטורין מן הדמאי הלוקח יין ושמן ליתן ע"ג חטטין

[וכרשינין לעשותן טחינין] חייב בדמאי ור"ש בן אלעזר פוטר וכן היה ר"ש בן אלעזר אומר הלוקח כרשינין לעשותן טחינין פטור מן הדמאי הלוקח יין ליתן [לתוך הקילור] וקמח לעשותו מלוגמא [ורטיה] פטור מן הדמאי וחייב בודאי והן עצמן פטורין מן הודאי.

יט הלוקח קמח לעורות פטור מן הדמאי וחייב בודאי [ושל ודאי שנתן] לתוכו עורות מותר ליתן לתוכו עורות אחרים.

כ שמן ערב ב"ש מחייבין וב"ה פוטרין א"ר נתן לא היו ב"ה פוטרין אלא בשל פלייטון בלבד אחרים אומרים משום ר' נתן מחייבין היו ב"ה בשמן וורד תשלומי תרומה וחומשה וחומש חומשה מותר העומר ושתי הלחם ולחם הפנים ושירי מנחות ותוספת הבכורים ר"ש בן יהודה אומר משום ר"ש ב"ש מחייבין וב"ה פוטרין וכולן שקרא שם למעשר [שני] עליהן מה שעשה עשוי.

כא [כפת] המרחץ פטורה מן הודאי ואין צריך לומר מן הדמאי ר' שמעון בן גמליאל אומר אף אינו מטמא טומאת [משקה].

כב שמן שהגרדי סך באצבעותיו חייב שהסורק נותן לצמר פטור מן הדמאי לפיכך שמן של שביעית נותנין ממנו לגרדי ואין נותנין ממנו לסורק.

פרק ב

א אורז במקומו מותר שבתחילת אנטכיא ר' אליעזר בר' יוסי אומר אורז [שבתחילת] אנטכיא מותר הוא עד בורו.

ב המקבל עליו ארבעה דברים מקבלין אותו להיות חבר שלא ליתן תרומות ומעשרות לעם הארץ ושלא יעשה טהרות אצל עם הארץ ושיהא אוכל חולין בטהרה.

ג המקבל עליו להיות נאמן מעשר את שהוא אוכל ואת שהוא מוכר ואת שהוא לוקח ואין מתארח אצל עם הארץ דברי רבי מאיר וחכמים אומרים המתארח אצל עם הארץ נאמן אמר להם ר' מאיר על עצמו אינו נאמן יהא נאמן על [אלו] מימיהן של בעלי בתים לא נמנעו מלהיות אוכלין זה אצל זה ואעפ"כ פירותיהן שבתוך בתיהן מתוקנין.

ד עם הארץ שקבל עליו כל דברי חבירות ונחשד על דבר אחד נחשד על כולן דר"מ וחכמים אומרים אין חשוד אלא על אותו דבר בלבד.

ה גר שקבל עליו כל דברי התורה ונחשד על דבר אחד אפילו על התורה כולה הרי הוא כישראל מומר.

ו עם הארץ שקבל עליו כל דברי חבירות חוץ מדבר אחד אין מקבלין אותו גר שקבל עליו כל דברי תורה חוץ מדבר אחד אין מקבלין אותו ר' יוסי בר' יהודה אומר אפילו דבר קטן מדקדוקי סופרים.

ז כהן שקבל עליו כל עבודת כהונה חוץ מדבר אחד אין מקבלין אותו בן לוי שקבל עליו כל עבודת לויה חוץ מדבר אחד אין מקבלין אותו שנאמר (ויקרא ז׳:ל״ג) המקריב את דם השלמים וגו' אין לי אלא זריקת דם והקטר חלבים מנין ליציקות ובלילות תנופות והגשות הקמיצות והקטרות המליקות והקבלות והזאות והשקאת סוטה ועריפת עגלה וטהרת מצורע ונשיאות כפים מבפנים ומבחוץ ת"ל (שם) בני אהרן כל עבודה שהיא בבני אהרן [אמר ר"ש] יכול אין דוחין אותן אלא ממתנות מקדש בלבד מנין אף ממתנות גבולין ת"ל (דברים י״ח:ד׳) ראשית דגנך [תירושך ויצהרך] וגו' מפני מה (שם) כי בו בחר ה' כל המקבל עליו שירות יש לו במתנות כל שאין מקבל עליו שירות אין לו במתנות בזמן שהכהנים עושין רצונו של מקום מה נאמר בהם (ויקרא ו׳:י׳) חלקם נתתי אותה מאשי משלהן הן נוטלין ואין נוטלין משלי ובזמן שאין עושין רצונו של מקום מה נאמר בהם (מלאכי א׳:י׳) מי גם בכם ויסגור דלתים וגו'.

ח וכולן שחזרו בהן אין מקבלין אותן עולמית דברי ר"מ ר' יהודה אומר חזרו בפרהסיא מקבלין אותן במטמונות אין מקבלין אותן ר"ש ור' יהושע בן קרחה אומרים בין כך ובין כך מקבלין אותן שנאמר (ירמיהו ג׳:י״ד) שובו בנים שובבים וגו'.

ט הבא לקבל עליו אם היה נוהג מתחלה בצינעא מקבלין אותו ואחר כך מלמדין ואם לאו מלמדין אותו ואחר כך מקבלין אותו ומלמדין אותו והולכין ומקבלין לכנפים ואחר כך מקבלין לטהרות [אם] אמר איני מקבל עלי אלא לכנפים בלבד מקבלין אותו קבל עליו לטהרות ולא קבל עליו לכנפים אף על הטהרות אינו נאמן עד מתי מקבלין ב"ש אומרים למשקין שלשים יום לכסות שנים עשר חודש ובה"א זה וזה לשלשים יום.

י הבא לקבל עליו אפילו תלמיד חכם צריך לקבל עליו אבל חכם היושב בישיבה אין צריך לקבל עליו שכבר קבל עליו משעה שישב אבא שאול אומר אף ת"ח אין צריך לקבל עליו ולא עוד אלא אף אחרים מקבלין בפניו חבורה אין בניו ועבדיו צריכין לקבל בפני חבורה אלא מקבלין בפניו חבורה ר"ש בן גמליאל אומר אינו דומה חבר שקלקל לבן חבר שקלקל.

יא בן חבר שהיה הולך אצל אבי אמו עם הארץ אין אביו חושש שמא מאכילו [בטהרות אם יודע שמאכילו בטהרות הרי זה אסור] ובגדיו טמאים מדרס.

יב בת ע"ה שנשאת לחבר אשת ע"ה שנשאת לחבר עבדו של ע"ה שנמכר לחבר צריכין לקבל עליהן בתחלה בת חבר שנשאת לעם הארץ אשת חבר שנשאת לעם הארץ עבדו של חבר שנמכר לעם הארץ הרי הן בחזקתן עד שיחשדו ר"ש בן אליעזר אומר צריכין לקבל עליהן בתחלה וכן היה ר"ש בן אלעזר אומר משום ר"מ מעשה באשה אחת שנשאת לחבר והיתה <קומטת> [קומעת] על ידו תפלין נשאת למוכס והיתה קושרת על ידו קשורין בנו של חבר שהיה למוד אצל עם הארץ עבדו של חבר שהיה למוד אצל עם הארץ הרי הן בחזקתן עד שיחשדו. בנו של עם הארץ שלמוד אצל חבר [עבדו של עם הארץ שהיה למוד אצל חבר] כל זמן שהן אצלו הרי הן כחבר יצאו מאצלו הרי הן כעם הארץ.

יג לא יאמר אדם חבר לעם הארץ הולך ככר זו ותן לפלוני חבר שאין משלחין טהרות ביד עם הארץ חבר שאמר לו עם הארץ הולך ככר זו והולך לפלוני ע"ה לא יתן לו שאין מוסרין טהרות לעם הארץ.

יד עם הארץ שאמר לחבר תן לי ככר זה ואוכלנו יין זה ואשתנו לא יתן לו שאין מאכילין טהרות לעם הארץ היה נדור מן הככר ואמר לו תן לי ואוכלנו אבטיח שניקר ואמר [לו] תן לי ואוכלנו יין ונתגלה ואמר לו תן לי ואשתנו לא יתן שאין מאכילין את האדם דבר האסור לו כיוצא בו לא יושיט ישראל אבר מן החי לבני נח ולא כוס יין לנזיר שאין מאכילין את האדם דבר האסור לו ועל כולן אין מברכין עליהן ואין מזמנין עליהן ואין עונין אחריהן אמן.

טו נשאלין לעם הארץ על טהרותיו ובלבד שלא יאמר לו צא אכול צא שרוף אלא אומרים לו אם כזה שאלת טמא ואם כזה שאלת טהור.

פרק ג

א העיד רבי יוסי בן המשולם משום ר' נתן אחיו משום ר' אלעזר חסמא שאין עושין טהרות לעם הארץ לא יעשה לו [עיסתו של תרומה] בטהרה אבל עושה לו עיסתו של חולין בטהרה מפריש ממנה חלה ונותן [לתוך כפישה] ועם הארץ בא ונוטל זו וזו לא יעשה לו [זיתים של תרומה] בטהרה אבל עושה לו זיתים של חולין בטהרה מפריש מהן תרומה ונותן לתוך כליו של חבר ועם הארץ בא ונוטל את שתיהן.

ב כשם שאין נותנין תרומה אלא לכהן חבר כך אין משלמין קרן וחומש אלא לכהן חבר האוכל תרומת עם הארץ משלם קרן וחומש לכהן חבר וחבר נוטל דמיו ומפייס [את עם הארץ].

ג תרומת חבר ותרומת עם הארץ שנתערבה כופין את עם הארץ למכור את חלקו [וחולק כהן עם] ישראל ישראל עם כהן כותי במקום כותי מפני שהוא כמציל מידו אבל לא בארץ מפני שמחזיקין בכהונה אף בארץ ישראל מקום שמכירין בו שהוא כותי מותר לחלוק הימנו.

ד אוכל כהן ישראל עם כהן כותי בזמן שעושה בטומאה אבל בזמן שעושה בטהרה הרי זה לא יאכל עמו מפני שמאכילו בשר בכור טהור ומשקה אותו יין רבעי טהור.

ה בראשונה היו אומרים חבר שנעשה גבאי דוחין אותו מחבורתו חזרו לומר כל זמן שהוא גבאי אינו נאמן פירש מגבאותו הרי זה נאמן.

ו חבר שהיה חוכר מעם הארץ עיקרי תאנים ודליות של ענבים מעשר ונותנין לו ואין נותן לו אלא משלו.

ז בן חבר שהיה הולך אצל אבי אמו עם הארץ אין אביו חושש שמא מאכילו דברים שאינן מתוקנין היו בידו פירות אינו חושש שמא אינן מתוקנין הן אם אמר לו האכילני מעשר ומאכילו.

ח לא ישתמש חבר במשתאו של עם הארץ ובסעודתו של ע"ה אא"כ היה מתוקן תחת ידו אפילו אינה אלא מינקת אחת של יין לפיכך חבר ששימש במשתאו של עם הארץ ובסעודתו של ע"ה הרי זה חזקה למעשרות.

ט חבר שהיה יושב במשתאו של עם הארץ ובסעודתו של ע"ה אפילו רואין אותו נוטל ואוכל מיד נוטל ושותה מיד אין לו חזקה למעשרות שמא עישר בלבו היה בנו מיסב אצלו מעשר עליו אחר אין מעשר עליו בני במקום אחר מעשר עליו.

י בן חבר שהיה מיסב במשתאו של ע"ה בסעודתו של ע"ה אפילו רואין אותו נוטל ואוכל מיד נוטל ושותה אין לו חזקה למעשרות שמא עישר בלבו אע"פ שאמרו כל אלו תקלה לאחרים הן אם היה שותף עמו בחנות הרי זה חזקה למעשרות.

יא עם הארץ שהיה משתמש בחנות של חבר אע"פ שחבר יוצא ונכנס הרי זה מותר ואינו חושש שמא החליף.

יב היה הוא נאמן ואשתו אין נאמנת לוקחין ממנו ואין מתארחין אצלו ואע"פ שאמרו הרי הוא כשרוי עם הנחש בכפיפה אשתו נאמנת והוא אינו נאמן מתארחין אצלו ואין לוקחין הימנו הוא נאמן ואחד מבניו נאמן ואחת משפחתו נאמנת לוקחין ואוכלין על פיהן ועושין לו ואוכל בשביעית ובטהרות אינן רשאין לעשות כן.

יג הנחתומין לא חייבו אותן חכמים להפריש אלא כדי תרומת מעשר וחלה ופטורין מן השני בד"א במוכר בחנותו על פתח חנותו אבל המוכר בפלטר או בחנות הסמוכה [לחנותו] חייב בשני.

יד את שדרכו למוד בגסה ומדדו [בין בגסה ובין בדקה דקה טפילה לגסה את שדרכו לימדד בדקה ומדדו בין בדקה בין בגסה טפילה גסה לדקה].

טו אלו דברים הנמכרין בגסה מיני תבואה וקטניות [דרכו לימדד בדקה] דברי ר' מאיר וחכ"א דברים שדרכן לימדד בדקה ומדדן בגסה משפיעה ומוכרן [דמים אם מדדן בדקה הרי זה חייב רבי נחמיה אומר הנמכר בדקה הרי הוא בדקה בגסה הרי הוא בגסה] ר' ישמעאל בר' יוחנן בן ברוקה אומר הנמכר בדקה הרי זה חייב אפילו לא מכר לו אלא סאה ורובע צריך לעשר את הרובע [ר"ש ב"ג אומר משום רבי יוסי קליעה של שום וסלי תאנים וסלי ענבים וקופה של ירק] לימין במדה גסה מלימין ולמטה במדה דקה ובלח הין [במדה] גסה מהין ולמטה [במדה דקה וכן היה רבן שמעון בן גמליאל אומר משום ר' יוסי קליעה של שום הרי הוא במדה גסה].

טז לא התירו למכור דמאי אלא לסיטון בלבד בעל הבית בין כך ובין כך צריך לעשר דברי רבי מאיר וחכ"א אחד סיטון ואחד בעה"ב מותר למכור ולשלוח לחבירו וליתן לו במתנה.

יז [המשלח] בין לעם הארץ ובין לחבר צריך לעשר רבן שמעון בן גמליאל אומר לעם הארץ צריך לעשר לחבר צריך להודיע אמר רבן שמעון בן גמליאל מעשה ששלח <לו> [לי] ר' יוסי ברבי אתרוג גדול מציפורי ואמר זה בא בידי מקסרי ולמדתי ממנו שלשה דברים אחד שהיה ודאי ושהיה טמא ושלא היה בידו אלא זה בלבד שאילו היה בידו אחר היה מעשר ממנו עליו.

יח הלוקח מן התגר ואמר זה מתוקן וזה אינו מתוקן אף על המתוקן אינו נאמן את שדרכו לימכר דמאי נאמן.

יט חבר שהיה מוכר משפיע ומתוקן ונתמנה לו דבר שהוא דמאי צריך להודיע שכל דבר שהוא של דמאי צריך להודיע <לכל> ר"ג היה מאכיל את פועליו דמאי ומודיע ואם בידוע [של בעל הבית] מאותו המין אין צריך להודיע.

כ גבאי קופה אין גובין ומכריזין ביום טוב כדרך שגובין ומכריזין בחול אבל גובין בצנעא בתוך חיקן ומחלקין על כל שכונה ושכונה.

כא גבאי צדקה בשביעית מדלגין על פתחיהן של אוכלי שביעית דברי ר"מ וחכ"א אין צריכין לדקדק באוכלי שביעית אפילו פת נתנו להם מקבלין אותם הימנו שלא נחשדו

[מתנות] אלא מעות וביצים בלבד אם היתה עיר כולה של אוכלי שביעית אין צריכין לדקדק באוכלי שביעית הכהנים [גובין] בטהרה צריכין לדקדק באוכלי שביעית.

פרק ד

א הלוקח ירק מן השוק הרי זה בורר כל היום כולו ואינו חושש משגמר בלבו אסור להחזיר אין יכול מפני שצריך לעשר ולעשר אין יכול מפני שמחסר [מנין] וליטול אחד ולהניח אחד אין יכול שמא יבא אחד [ויטול] ונמצא מעשר מן המתוקן על שאינו מתוקן.

ב הרוצה להחזיר עלי ירק להקל ממשאו לא ישליך עד שיעשר ר' יוסי אומר בודאי אסור ובדמאי מותר.

ג המוצא פירות בדרך ונטלן לאכלן ונמלך להצניע לא יצניע עד שיעשר רבי יוסי אומר בודאי אסור ובדמאי מותר.

ד קניבת ירק שבגנה הרי זו מותרת של בעל הבית ושבתוך ביתו הרי זו אסורה שעל גבי אשפה [בכל מקום] הרי זו מותרת רבי יוסי אומר כרוב שלקטו [לקנב את האספרגוס שבו] ולהשליך הרי זה מותר לקטו לאכלו ונמלך [להצניע לא יצניע] עד שיעשר.

ה ודאי שתקנו דמאי ודמאי שתקנו ודאי לא עשה ולא כלום [דברי רבי יעקב ר' יוסי אומר ודאי שתקנו דמאי לא עשה כלום] דמאי שתקנו ודאי מעשרותיו מעשרות ותרומתו אין תרומה שאין תרומה אחר תרומה.

ו כל העיר מוכרין ודאי ואחד דמאי לקח ואינו [נודע] מאיזה מהן לקח הרי זו אסור מפריש [תרומה ומעשר] ונותנן לכהן והשאר שלו הטבל והמתוקן שנתערבו ואבד אחד מהן נוהג במשויר ודאי מפריש תרומה ותרומת מעשר [ונותנן] לכל כהן שירצה.

ז כל העיר מוכרין מתוקן ואחד מוכר שאין מתוקן ולקח ואינו יודע מאיזה מהן לקח ה"ז אסור כל העיר מוכרין בשר שחוטה ואחד מוכר בשר נבלה ולקח ואינו יודע מאיזה מהן לקח ה"ז אסור כל העיר מוכרין יין טהור ואחד מוכר יין טמא ולקח ואינו יודע מאיזה מהן לקח הרי זה אסור בד"א בזמן שלקח ואינו יודע מאיזה מהן לקח אבל הלוקח מן השוק הולכין אחר הרוב.

ח פירות לא הלכו בהן חכמים [לא] אחר הטעם ולא אחר הריח ולא אחר המראה ולא אחר הדמים אלא אחר הרוב בלבד.

ט זיתים [משיחסום] בבד ובבודידה דברי ר"מ וחכ"א אין הבד והבודידה שוין לא בעיר ולא במדינה רבו בעיר ולא רבו במדינה בעיר מותר במדינה אסור. רבו במדינה ולא רבו בעיר במדינה מותר בעיר אסור. רבו בהר ולא רבו בבקעה בהר מותר ובבקעה אסור. רבו

בבקעה ולא רבו בהר בבקעה מותר ובהר אסור. רבו לחנוני ולא רבו לבעל הבית לחנוני מותר לבעל הבית אסור. רבו לבעל הבית ולא רבו לחנוני לבעל הבית מותר ולחנוני אסור. זה הכלל כל שרבו לו מותר לא רבו לו אסור רבו ונתמעטו חזר השוק ליושנו א"ר יוסי מעשה שנכנס [גורן א'] של פול במירק ובאו ושאלו את רבי עקיבה והתיר להן את השוק אמר לו [רבי] נתמעטו [חוזר] השוק ליושנו ר' שמעון אומר אפילו לא נכנס אלא גורן אחד בעיר הנחתומין מותרין מפני שהן רצין אחר החדש.

י מצרפין פירות חוצה לארץ על פירות הארץ כדי שירבו על פירות [הארץ] לפוטרן מן המעשרות מצרפין פירות חוצה לארץ על פירות שניה כדי שירבו על פירות שלישית לפוטרן מן מעשר שני מצרפין מפירות חוצה לארץ על פירות שלישית כדי שירבו על פירות רביעית לפוטרן מן המעשר [עני] מצרפין פירות ערב שביעית כדי שירבו על פירות שביעית לפטרן מן הביעור מצרפין [מפירות] חוצה לארץ על פירות שביעית כדי שירבו על פירות מוצאי שביעית לפוטרן מן המעשרות.

יא אמר לו [מכרו לו] יין ישן אמר לו של אשתקד הוא נאמן להחמיר של ארבע ושל חמש שנים הוא נהג בו כשעת [לקיחתו] בין להקל בין להחמיר.

יב חזקת תגר בכל מקום דמאי ואחד הנכרי ואחד הישראל ואחד הכותי במה דברים אמורים בזמן שמביאין לו מישראל אבל מביאין לו מן הנכרי ומן הכותי חזקתו ודאי איזהו תגר כל שהביא ושנה ושלש.

יג הלוקח מן התגר [ואומר] זה מתוקן וזה אינו מתוקן ודאי זה אינו מעשר מוציא עליו שני מעשרות לפוטרן מן התרומה שאין תרומה אחר תרומה.

יד המפקיד פירות אצל עם הארץ ה"ז בחזקתן למעשרות ולשביעית אם היו של טבל עושה אותן תרומה ומעשר על מקום אחר וקורא שם לתרומה ומעשר שבהן אם היו של מעשר טבל עושה אותן תרומת מעשר [על מקום] אחר או קורא שם לתרומת מעשר שבהן אם היו של מע"ש מחללן על המעות [והמעות] מחללן על השני אלו נטלתים והנחתי לך ישנים תחתיהן מתוקנין תחתיהן אם אתה מאמינו שנטל מאמינו שנתן ואם אי אתה מאמינו שנתן אל תאמינו שנטל בד"א בזמן שהניח ובא ומצא [את] אותו המין שהניח אבל הניח עגרון ומצא קסרי או קסרי ומצא עגרון הרי זה חושש להן משום מעשרות ומשום שביעית.

טו המפקיד פירות אצל כותי הרי הן בחזקתן למעשרות ולשביעית ואם היו של טבל עושה אותן [תרומה ומעשר] על מקום אחר וקורא שם [התרומה ומעשר] שבהן ואם היו של מעשר טבל עושה אותן תרומת מעשר על מקום אחר וקורא שם לתרומת מעשר

שבהן ואם היו של מעשר שני מחללין על המעות [והמעות] מחללין על השני אמר לו נטלתי והנחתי לך ישנים תחתיהן ומתוקנין הרי זה [אינו] חושש [להם] משום מעשרות ומשום שביעית.

טז המפקיד פירות אצל הנכרי הרי זה חושש משום מעשרות ומשום שביעית רבי שמעון בן גמליאל ור' שמעון אומרים עשו פירות ישראל את פירות הנכרי הזה דמאי.

יז המשלח ביד עם הארץ וביד כותי אינו חושש משום מעשרות ולא משום שביעית המשלח ביד הנכרי הרי זה חושש [משום מעשרות] ומשום שביעית אבל חמרי נכרים המורידים מן הגורן לעיר אינו חושש לא משום מעשרות ומשום שביעית מפני שהן בחזקת המשתמר.

יח הטוחן אצל עם הארץ או אצל הכותי אינו חושש משום טומאה הטוחן אצל הנכרי הרי זה חושש משום טומאה.

יט מפקידין תרומה אצל ישראל עם הארץ ואין מפקידין תרומה אצל כהן ע"ה מפני שלבו גס בה.

כ טוחנין ומרקידין אצל אוכלי שביעית ואצל עושין בטומאה אבל אין טוחנין לא לאוכלי שביעית ולא לעושין בטומאה.

כא המשלח פירות לחבר ונמלך להחזיר נוהג בהן כמות שהן אבא שאול אומר חושש אני שמא חולפן רשב"ג אומר היה לו אריס שיודע לתקן והוא אין מאמינו על המעשרות והביא לו פירות משלו ואומר שלך הן מתוקנין הן נאמן ר' אומר אינו נאמן שהחשוד על דבר לא דנו ולא מעידו.

כב נותן אדם לשכונתו תבשיל לבשל ועיסה לאפות לו ואינו חושש לשאור ותבלין שבהן משום מעשרות ומשום שביעית במה דברים אמורים בזמן שנתן להן שאור ותבלין לא נתן להן שאור ותבלין הרי זה חושש לשאור ותבלין משום מעשרות ומשום שביעית.

כג נותן אדם לפונדקית תבשיל לבשל לו ומנחת הקדרה בפניו אם מנערת אפילו בין הנכרי אינו חושש.

פרק ה

א הלוקח פירות ממי שאינו נאמן על המעשרות ושכח לעשרן שואלו בשבת ואוכל ביום טוב ואוכל בשבת שאלו בחול לשבת למוצאי שבת לא יאכל עד שיעשר שואלו בשבת לשבת הבאה לא יאכל עד שיעשר.

ב היה מוכר פירות בערב שבת עם חשיכה אמר מתוקנין הן הלוקח ממנו למוצאי שבת לא יאכל עד שיעשר.

ג תרומת מעשר דמאי שחזרה למקומה ר"ש שזורי אומר אף בחול שואלו ואוכלו על פיו יתר על כן אמר רבי שמעון שזורי הפריש תרומה ומעשרות ונגנבו הפירות הולך ושואלו ובא ואוכל על מה שהפריש שכשם שאימת שבת על עם הארץ כך אימת דימוע על ע"ה.

ד ע"ה שאמר זה טבל וזה תרומה זה ודאי וזה דמאי אע"פ שאמרו החשוד על דבר לא דנו ולא מעידו לא נחשדו ישראל על כך.

ה נכרי שהיה צווח ואומר באו וקחו לכם פירות עזק הן פירות ערלה הן פירות רבעי הן אין נאמן מפני שהוא כמשבח מקחו אבל אם אמר לו מאיש פלוני כותי לקחתים מאיש פלוני נכרי לקחתים משלי הבאתים נאמן להחמיר דברי רבי רבן שמעון בן גמליאל אומר אין נאמן שדברי הנכרי לא מעלין ולא מורידין.

ו האומר למי שאין נאמן על המעשרות קח לי ממי שהוא מעשר וממי שהוא נאמן אין נאמן מאיש פלוני הרי זה נאמן ר' יוסי אומר אין נאמן שמא מצא אחר קרוב הימנו מודה ר' יוסי באומר צא אכול את הככר ואני נותן דמיה צא שתה רביעית [יין] ואני נותן את דמיה שהוא נאמן.

ז הנכנס לעיר והיתה תרומה בתוך ידו ואין מכיר שם אדם וכן מי שעמד על הגורן והיתה תרומה בתוך ידו ואין מכיר שם אדם הרי זה נשאל לחברים ולעמי הארץ דברי רשב"ג רבי אומר אין נשאלים על התרומה אלא לחברים בלבד.

ח היה עומד בתוך סיעה של בני אדם ואמר מי כאן נאמן מי כאן מעשר אמר לו אחד [אני] נאמן מעשר הוא הרי זה נאמן אמר לו שהוא מעשר בפניו נאמן שלא בפניו אין נאמן בד"א בזמן שאין מכיר שם אדם אבל אם היה מכיר שם אדם לא יטול אלא מן המומחה [בד"א בזמן שלא שהה שם שלשים יום אבל שהה שם שלשים יום לא יטול אלא מן המומחה] בד"א בתרומות ומעשרות אבל בשביעית ובטהרות אין נאמן.

ט הרוצה להפריש תרומה ותרומת מעשר וחלה כאחד נוטל כדי תרומה ותרומת מעשר וחלה וכמה הם אחד מעשרים האומר אחד ממאה ממה שיש כאן [הרי זה בצד זה מעשר ושאר מעשר סמוך לו] ועוד א' מארבעים ושמנה ממה שיש כאן הרי זה בצד זה חולין והשאר תרומה על הכל מאה חולין שיש כאן הרי זה בצד זה מעשר ושאר מעשר סמוך לו זה שעשיתי מעשר עשוי תרומת מעשר עליו והשאר חלה מעשר שני בצפונו או בדרומו ומחולל על המעות ר"ש אוסר בתרומת מעשר ומתיר בחלה בד"א בזמן שכולן מפרישין נוטל חלה מכולן אבל מקצתן מפרישין ומקצתן אין מפרישין נוטל חלה מכל אחד ואחד.

י פועלין שהיו יושבין ואוכלין והותירו פרוסות וכן אורחין שהיו מסובין ואוכלין והותירו פרוסות ונתנום לשמש או שהיו אחרים מלקטין תחתיהן מעשר מכל א' וא' שחק את הפת ועשאה פירורין או גרוגרות ועשאו דבילה מעשר מא' על הכל אמר ר' יהודה בד"א בשנת [שבוע] אבל בשאר שנים מעשר מכל א' וא'.

יא הלוקח מן העני וכן עני שנתנו לו פרוסות פת וגרוגרות מעשר מכל א' וא' בתמרים [בעמקים] מעשר מא' על הכל במקומות אחרים מעשר מכל א' וא' בגרוגרות בשנת [שבוע] מעשר מא' על הכל בשאר [שני שבוע] מעשר מכל אחד ואחד.

יב [הלוקח מן הפלטר מעשר מכל דפוס ודפוס ואם היה מביאן וצוברן לפניו נוטל מעשר מכל קישות וקישות ומכל אגודה ואגודה ומכל תמרה ותמרה] הלוקח מן חנוני וחזר ולקח ממנו שניה אע"פ שמכיר את החבית שהיא היא לא יעשר מזה על זה.

יג הלוקח מן הסיטון ונמלך להחזיר [לא] יחזיר בד"א בשל דמאי אבל בשל ודאי הרי זה אסור לקח הימנו באיסר ירק באיסר גלוסקין באיסר רימונין ונמלך להחזיר לא יחזיר עד שהוא מתקנן בשל דמאי ואצ"ל בשל ודאי.

יד הטבל שנתערב בחולין הרי זה אוסר כל שהוא אם יש לו פרנסה ממקום אחר מוציא לפי חשבון ואם לאו נוטל [את כל] החולין כדי תרומת מעשר [שבטבל וכן מעשר טבל שנתערב בחולין ה"ז אוסר כל שהוא ואם יש לו פרנסה ממקום אחר מוציא לפי חשבון ואם לאו נוטל את החולין כדי תרומת מעשר שבמעשר טבל].

טו ירק של חולין שבשלן בשמן שאינו מתוקן הרי זה אוסר כל שהו אם יש לו פרנסה ממקום אחר מוציא לפי חשבון ואם לאו דבר הנבלל בולל ונוטל דבר שאינו נבלל נוטל מן הקלח ומן [החתיכה] ומן הביצה.

טז אומר אדם לחבירו [ולפועליו] צאו ואכלו בדינר זה ושתו בדינר זה ואינו חושש לא משום מעשרות ולא משום שביעית ולא משום יין נסך אבל אם אמר צאו ואכלו את הככר ואני נותן דמיה צאו ושתו רביעית ואני נותן דמיה הרי זה חושש משום שביעית ומשום מעשרות ומשום יין נסך.

יז הנותן צמר לצבע נכרי אינו חושש שמא צבעו בחומץ של יין נסך אם בא לבית החשבון אסור.

יח לא יתן אדם תרומת ביתו לשומר ביתו ולא בכורי צאנו לרועה צאנו אם נתן להם שכרן רצה נותן להם לשם טובה לא יתן ישראל בהמתו לטבח כהן לשחוט ולא לרועה כהן לרעות לו אא"כ נותן להם שכרן.

יט רשאי ישראל שיאמר לכהן הילך סלע זה ותן תרומה לבן בתי כהן תן בכור לבן בתי כהן ר"ש בן אלעזר אומר אני אומר [אף במתנות מקודש בכהנים כן כיצד הרי עלי מאתים זוז] כל מתנות כהונה רשאי שיאמר לו הילך סלע זה ותנם לבן בתי כהן.

כ ישראל שמכר את זיתו בששים לוג טבלים ואמר לו כהן תנם לי בששים לוג מתוקנין [ומעשרות שלי מעשרות שלו ואינו חושש לא משום שביעית ולא משום רבית ולא משום מחלל את הקדשים.

כא מפרישין תרומת מעשר ממקום היוקר למקום הזול או ממקום הזול למקום היוקר כיצד היו לו תשעה כורין ביהודה ואחד בגליל או ט' כורין בגליל ואחד ביהודה אומר כור שביהודה עשוי תרומת מעשר על ט' כורין שבגליל או כור שבגליל עשוי תרומת מעשר על ט' כורין שביהודה יתר על כן אמרו יש לו שני חברים אחד ביהודה וא' בגליל ולו שני כורין א' ביהודה וא' בגליל אומר לזה שביהודה בא וטול לך כור שבגליל ולזה שבגליל בא וטול לך כור שביהודה וחוזר ונוטל מהם כשער הזול.

כב אין פודין מעשר שני במקום היוקר כשער הזול אין פודין מבן לוי במקום היוקר כשער הזול.

כג כהנים ולוים שהיו מסייעין בין הגרנות אין נותנין להם תרומות ומעשרות בשכרן ואם נתנן [הרי אלו חולין] שנאמר (במדבר י"ח:ל"ב) ואת קדשי בני ישראל לא תחללו [כבר הן חולין] ואמר (מלאכי ב':ח') שחתם ברית הלוי אמר ה' צבאות יתר על כן אמרו תרומתן אין תרומה ומעשרותיהן אינן מעשרות ולא עוד אלא שבקשו חכמים לקונסן להיות פירותיהן צריכין להפריש תרומה משלהן ועליהן הכתוב אומר (מיכה ג':י"א) ראשיה בשחד ישפטו וכהניה וגו' לפיכך הביא עליהן המקום שלש פורעניות כנגד שלש עבירות שבידם שנאמר (שם) לכן בגללכם ציון שדה תחרש וגו'.

כד מעשרין משל ישראל על של כותי ומשל כותי על של ישראל [ומשל ישראל על של נכרי ומשל נכרי על של ישראל] ומן הכל על הכל דברי רבי מאיר רבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון אומרים [מעשרין] משל ישראל על של ישראל ומשל כותים על של כותים [ומשל נכרים על של נכרים] אבל לא משל ישראל על של כותים ולא משל כותים על של ישראל [ולא משל נכרים על של ישראל ולא משל ישראל על של נכרים] א"ר שמעון שזורי מעשה שנתערבו לי פירות טבלין באתי ושאלתי את ר' טרפון אמר לי צא וקח פירות מן השוק ועשר עליהן ר"א אוסר אף משל כותים כשם שעשו פירות ישראל דמאי אחר רובן ואין [תורמים] ומעשרין מזה על זה כך עשו פירות כותים ודאי אחר רובן ואין [תורמים] ומעשרין מזה על זה.

כה רשב"ג אומר במקום שעשו פירות כותים [דמאי] כגון ירק שבכפר עותני מעשר מהן על הטבלין אבל לא מן הטבלין עליהן. בד"א בלוקח מן השוק אבל המוצא פירות בתוך ביתו או ששילח לו חבירו פירות נוהג בהן דמאי.

כו ר"ש אומר שלש גזירות בדמאי מעשה שנתכנסו רבותינו לעיירות של כותים שעל יד הירדן והביאו לפניהם ירק קפץ ר' עקיבה ועשרו ודאי אמר לו רבן גמליאל עקיבה היאך מלאך לבך לעבור על דברי חבירך או מי נתן לך רשות לעשר אמר לו וכי הלכה קבעתי בישראל ירק שלי עשרתי אמר לו תדע [לך שקבעת הלכה] בישראל שעשרת ירק שלך כשהלך רבן גמליאל לביניהן עשה תבואות וקטניות דמאי ושאר כל פירותיהן ודאי כשחזר ר' גמליאל לביניהן וראה שנתקלקלו עשה כל פירותיהן ודאי.

כז [עציץ נקוב חייב במעשרות תרומתן אין מדמעת] ואין חייבין עליהן חומש.

פרק ו

א המקבל שדה מן [הנכרי מעשר] ונותן לו אמר רשב"ג מה אם ירצה [הנכרי הזה שלא לעשר פירותיו] אלא חולק ונותן לו [בפניו].

ב [החולק] שדה מן הנכרי מעשר ונותן לו [ר"ש אומר תורם ונותן לו לפיכך אם חזר הנכרי ונתגייר או שמכר לישראל מעשר ונותן לו שכר ממנו שדה מעשר ונותן לו מה בין שוכר לחוכר השוכר במעות והחוכר בפירות.

ג החוכר שדה מן הנכרי מעשר ונותן לו לפיכך אם חזר [ישראל ולקחה ממנו] או שמכרה לישראל אחר נוהג בה דמאי.

ד [החוכר שדה מן הכותי מעשר ונותן לו] ושוקל ואוצר שוקל לקטרון מעשר ונותן לו.

ה לא יאמר ישראל לכותי ולנכרי ולמי שאינו נאמן על המעשרות הילך מאתים זוז ושקול תחתי מן האוצר אלא אומר לו פוטרני מן האוצר וכן לא יאמר אדם לחבירו הילך מאתים זוז ועול תחתי לאומנות אלא אומר לו פוטרני מן האומנות.

ו המקבל שדה מישראל תורם ונותן לו רבי מאיר אומר מעשר ונותן לו ר' יהודה אומר אם נתן לו מאותה השדה ומאותו המין תורם ונותן לו משדה אחרת וממין אחר מעשר ונותן לו וחכ"א אם מאותה שדה נתן לו בין מאותו המין בין ממין אחר תורם ונותן לו אם משדה אחרת נתן לו בין מאותו המין בין ממין אחר מעשר ונותן לו קבל הימנו זרע ליתן לו פירות בגורן מעשר ונותן לו מקום שחולקין על הגורן חולק לו בפניו קבל הימנו מעות ליתן לו פירות [הכל מודים שמעשר] ונותן לו.

ז ישראל שקבל שדה מחבירו לקצור שבלין כרמו לבצור בענבים זיתיו למסוק בזיתים נותן לו כמות שהן שדהו לקצור בחטין כרמו לבצור ביין זיתיו למסוק בשמן מעשר ונותן לו.

ח העיד רבי יוסי בן המשולם משום ר' נתן אחיו שאמר משום ר' אלעזר בן חסמא המקבל שדה אבותיו מן הנכרי למוסקו לזיתים נותן לו כמות שהן.

ט חבר ועם הארץ שירשו את אביהן עם הארץ [אין] רשאי שיאמר לו טול אתה חטים שבמקום פלוני ואני חטים שבמקום פלוני אתה יין שבמקום פלוני ואני יין שבמקום פלוני [אלא חולקין בשוה אפילו חבר חולק לו בפניו] חבר אוכל את היבש ושורף את הלח מפני שאמרו כל טהרותיו של עם הארץ נשרפות.

י ירשו את אביהן חבר רשאי שיאמר טול אתה חטין שבמקום פלוני ואני חטין שבמקום פלוני אתה יין שבמקום פלוני ואני יין שבמקום פלוני אע"פ שאמרו חבר שמת והניח בנים חברים ועמי הארץ לא יוריש טהרותיו לעמי הארץ אלא לחברים בלבד הניח מעשר שני אין רשאי שיאמר לו טול אתה חטים ואני אטול שעורים אתה יין ואני שמן אלא אומר לו טול אתה מעות של חטים ואני מעות של שעורין טול אתה מעות של יין ואני מעות של שמן.

יא חבר ומי שאינו נאמן על המעשרות שלקחו פירות שירשו או שנשתתפו רשאי שיאמר לו טול אתה חטין ואני שעורין אתה יין ואני שמן שכל דבר שמותר למוכרו דמאי רשאי לעשות כן לקחו גדיש של תבואה עביט של ענבים ומעטן של זיתים זה מעשר את שלו וזה מעשר את שלו אם לקחו ואח"כ שתפו צריך לעשר על הכל זה הביא [שהרי] שבלין שלו וזה הביא [שהרי] שבלין שלו זה הביא סלי זיתים משלו וזה הביא סלי זיתים משלו זה הביא סלי ענבים משלו וזה הביא סלי ענבים משלו או שבצרו את כרמיהם בתוך גת אחת אחד מעשר ואחד שאינו מעשר המעשר מעשר את שלו ודאי וחצי חלקו של חבירו דמאי.

יב גר ונכרי שירשו את אביהן נכרי רשאי שיאמר לו טול [אתה] צלמים ואני כלים אתה יין ואני פירות אונקלוס הגר חלק מאחיו והחמיר על עצמו הוליך חלקו לים המלח ירשו את המרחץ רשאי שיאמר לו תהא שבת בחלקך וחול בחלקי.

יג ישראל ונכרי שלקחו ביתו של נכרי אין רשאי שיאמר לו טול אתה צלמים ואני כלים אתה יין ואני פירות לקחו [את המרחץ] אין רשאי שיאמר לו תהא שבת בחלקך וחול בחלקי ואם התנה עמו מתחלה על מנת לעשות כן מותר.

יד עיר שיש בה ישראל ונכרים שומרי ישראל ושומרי נכרים מתוקנין ושאין מתוקנין שומרין מתקנין ושומרין אין מתקנין רשאין לומר זה לזה צפון העיר בחלקנו ודרומו בחלקכם אם באו [לבית החשבון] אסור.

פרק ז

א ישראל שקבל שדה מישראל וכהן מכהן ולוי מלוי חולקין ביניהם ישראל וכהן שקבל שדה מלוי או ישראל ולוי שקבל שדה מכהן רשאין להתנות ביניהן שהמעשר לאמצע.

ב ישראל שקבל שדה מכהן תרומה לכהן מעשר ראשון ומעשר שני חולקין ביניהם קבל שדה מלוי מעשר ראשון תרומה ומעשר שני חולקים ביניהן לוי שקבל שדה מכהן תרומה לכהן ומעשר ראשון ומעשר שני חולקין ביניהן כהן שקבל שדה מלוי מעשר ראשון ללוי תרומה ומעשר שני חולקין ביניהם ישראל שקבל שדה מכהן אמר לו על מנת שהמעשר שלי על מנת שהמעשרות שלך על מנת שהמעשרות שלי ושלך [אסור] כהן שקבל שדה מישראל על מנת שהמעשרות שלי [מותר] על מנת שהמעשרות שלך [אסור] על מנת שהמעשרות שלי ושלך אם קבל עליו כדרך המקבלים מותר ואם לאו אסור.

ג ישראל שקבל שדה [מכהן אמר ע"מ שאטול את המעשרות ואתנם לפלוני אסור ישראל שקבל שדה מכהן אמר על מנת שאטול אני ואתה ונותנם לפלוני מותר] כהן ולוי ששכרו ושחכרו מכהן ומלוי המעשרות לשוכר ולחוכר.

ד כהן ולוי [שמכרו] פירות שדה [לישראל] במחובר לקרקע מעשרות שלהן בתלוש מן הקרקע עד שלא מירחו מעשרות שלהן משמירחו מעשרות שלו מפריש תרומה ומעשר ונותן לכהן והשאר שלו.

ה [מכר הוא להן] פירות עד שלא מירחו מעשרות הרי אלו שלו משמירחו מעשרות הרי אלו שלהן מפריש תרומה [ותרומת מעשר] ונותנן לכל כהן שירצה.

ו ישראל שקבל מעות מכהן ליקח בהן פירות למחצית שכר אמר לו פחתו או הותירו הרי הן שלי מעשרות שלך [אסור] כהן שקבל מעות [מישראל] ליקח בהן פירות למחצית שכר אמר לו פחתו או הותירו הרי הן [שלי מעשרות שלך] אם נתן לו שכרו מותר ואם לאו אסור.

ז ישראל שקבל שדה מכהן תרומה לכהן מכרה לישראל חולקין ביניהם קבל שדה מישראל חולקין ביניהן מכרה לכהן חולקין קבל שדה מבת ישראל חולקין ביניהן נשאת לכהן חולקין ביניהן קבל שדה מבת כהן תרומה לבת כהן נשאת לישראל חולקין ביניהן נתארמלה או נתגרשה חזרה לתחלתה.

ח פרתו של כהן שהיתה שומא אצל ישראל וילדה בכור הבכור לכהן דברי רבי יהודה וחכ"א הבכור לשניהן אמר להן רבי יהודה אי אתם מודים בפירות שדה שהן שלו אמרו לו שדה גופה שלו ופרה גופה לשניהן אף פרה אם היתה גופה שלו בכור לכהן.

ט הנותן שדהו בקבלה לכותי [ולנכרי ולמי שאינו נאמן על המעשרות] אע"פ שאינו רשאי לעשות כן אע"פ שלא בא לעונת המעשרות צריך לעשר על ידו משבאו לעונת מעשר הנותן שדהו בקבלה לעם הארץ עד שלא באו לעונת המעשרות צריך לעשר על ידו משבאו לעונת המעשרות [אין] צריך לעשר [על ידו] כיצד הוא עושה עומד על הגורן ונוטל ואינו חושש [למה] שאכלו שאין אחריות לרמאין.

י כהן שמכר שדה לישראל ע"מ שהמעשרות שלו לעולם ומת אין [לו] במעשרות על מנת שמעשרות [לבני] ומת מעשרות לבנים על מנת שהמעשרות שלי כל זמן ששדה לפניך מכרה לאחר אע"פ שחזרה ולקחה ממנו אין לו במעשרות כלום.

יא ישראל שקבל שדה מכהן אמר לו ע"מ שהמעשרות שלי ארבע או חמש שנים מותר לעולם אסור שאין כהן עושה כהן וכן בן לוי שהיה חייב מעות לישראל לא יהא גובה מאחרים ומפריש עליו שאין לוי עושה לוי.

יב מפריש ישראל בין ברשות לוי בין ברשות עני ועושה חשבון באחרונה דברי רבי מאיר ר' יהודה ור' יוסי ור' שמעון אוסרין אלא אם כן נותן לו [עישור].

יג כהן שמכר שדה לישראל אמר לו על מנת שהמעשרות שלי ארבע וחמש שנים אין רשאי ליטע כרם ולזורעה [חטים] ולעשותה שדה קנים לעולם רשאי ליטעה כרם ולזורעה [חטים] ולעשותה שדה קנים.

פרק ח

א עם הארץ שאמר [לחבירו] קח לי אגודת ירק אחד גלוסקין אחד ר' יוסי אומר אין צריך לעשר ר' יהודה אומר צריך לעשר רבן שמעון בן גמליאל אומר אם החליף את המעה צריך לעשר.

ב חמשה שאמרו לאחד צא והבא לנו עשר גלוסקין עשר אגודות של ירק הביא לכל אחד ואחד בפני עצמו [חברין שבהן] אין צריכין לעשר אלא על חלקן בלבד הביא להן מעורבין חבירין שבהן צריכין לעשר על הכל נתנו לו אחת יתירה ר' יהודה אומר לשליח ר' [יוסי] אומר לאמצע.

ג המזמין את חבירו שיאכל אצלו והוא אין מאמינו על המעשרות אומר מערב שבת מה שאני עתיד להפריש מחר הרי הוא מעשר זה מעשר עשוי עליו] ושאר מעשר סמוך לו

זה שעשיתי מעשר עשוי תרומת מעשר עליו מעשר שני בצפונו או בדרומו ומחלל על המעות א"ר יהודה היאך זה מעשר דבר שלא בא לתוך ידו מודה ר' יהודה בהולך ולוקח ממקום שלקח זה מזגו את הכוס אמר מה שאני עתיד לשייר בשולי הכוס ה"ז מעשר ושאר מעשר סמוך לו זה שעשיתי מעשר עשוי תרומת מעשר עליו מעשר שני [בצפון או בדרום] ומחולל על המעות.

ד פועל שהיה עושה אצל בעל הבית והוא אינו מאמינו על המעשרות ר' יוסי אומר תנאי ב"ד הוא שתהא תרומת מעשר משל בעה"ב ותרומת מעשר [שני] משל פועל.

ה הלוקח יין מבין הכותים מערב שבת ושכח ולא הפריש אומר שני לוגין שאני עתיד להפריש הרי הן תרומה ועשרה הבאין אחריהן מעשר ראשון ותשעה הבאין אחריהן מעשר שני מיחל ושותה מיד דברי רבי מאיר ר' יהודה ור' יוסי ור' שמעון אוסרין אמרו לו לר' מאיר אי אתה מודה [שאם יבקע הנוד ששתה] זה טבל אמר להם לכשיבקע.

ו היו לו תאנים של טבל בתוך ביתו והוא בבית המדרש או בשדה אומר שני תאנים שאני עתיד להפריש הרי הן תרומה ועשר הבאות אחריהן מעשר ראשון ותשע הבאות אחריהן מעשר שני היו דמאי אומר מה שאני עתיד להפריש מחר הרי הוא מעשר ושאר מעשר סמוך לו זה שעשיתי מעשר עשוי תרומת מעשר עליו מעשר שני [בצפון או בדרום] ומחולל על המותר.

ז נוטל תרומה ותרומת מעשר ומניחה במקום המוצנע אחת תרומה טהורה ואחת תרומה טמאה.

ח לא יטיף [אדם שמן] לא לתוך נר חדש ולא לתוך המדורה ולא לתוך דבר המאביד [אבל קורא שם לתרומת מעשר שבה עד שלא תגיע לארץ] כיוצא בו מי שהיו לו עשר חביות של מעשר טבל טמא [ושל מעשר טבל טהור] ראה אחת מהן שנשפכה או שנתגלתה אומר הרי זו עשוייה תרומת מעשר על תשע אלו בשמן אסור מפני [נכסי] כהן ואם אמר הרי זו תרומת מעשר לא אמר כלום.

ט ראה אחד שהפריש תרומה ומעשרות ואמר הריני כמה שאמר זה דבריו קיימין ר' יוסי אומר בסמוך [תנאי ב"ד] הוא.

י [המרבה במעשרות מעשרותיו מתוקנין ופירותיו מקולקלין הממעיט במעשרות מעשרותיו מקולקלין ופירותיו מתוקנין].

יא הקורא שם לשולי חבית לא ישתה מפיה לפיה לא ישתה משוליה מפני שהמשקין מעורבין אבל הקורא שם לשולי מגורה אוכל מפיה לפיה אוכל משוליה.

יב היו לפניו שתי כלכלות של טבל בזו מאה ובזו מאה נטלה תרומתן ואומר מעשרות זו בזו הראשונה מעושרת [של זו בזו ושל זו בזו אין הראשונה מעושרת] נוטל שני תאנים שני עישורין ועשורו של עישור מעשרותיהן מעשרות כלכלה בחברתה קורא שם נוטל עשרים תאנים מאיזה מהן שירצה בזו מאה ובזו מאתים [אם מקטנה הוא נוטל נוטל אחת עשרה ואם מגדולה נוטל נוטל את כולה לא השלים בזו מאה ובזו אלף אם מקטנה הוא נוטל נוטל חמש עשר ואם מגדולה הוא נוטל נוטל את כל הששים] מכאן ואילך לפי החשבון.

יג היתה בידו כלכלה של פירות שאינה מתוקנת נוטל שני תשיע הא ותשיע הא של תשיע בין שהטבל מרובה על החולין ובין שהחולין מרובה על הטבל נוטל את כל החולין כדי תרומת מעשר שבטבל בין שהמעשר טבל מרובה על החולין בין החולין מרובין על המעשר טבל נוטל את כל החולין כדי תרומת מעשר שבמעשר טבל [מאה ושמונים טבל נוטל תשעים ושנים חסר עישור אחד מאה ומעשר נוטל תשעים ושלשה חסר שני עישורים] מכאן ואילך לפי החשבון.

יד המפקיד לוג טבל אוכל עליו תשעים ותשע [הוא אומר לוג שבשולי הבית הרי הוא חולין ושאר תרומה על הכל] נטל לאכול נטל לשתות אומר לוג שבשולי חבית עשוי [תרומת] מעשר על [מנין] שבחבית ושאר מעשר סמוך לו זה שעשיתי מעשר עשוי תרומת מעשר עליו מעשר שני בצפונו או בדרומו מחולל על המעות [כיצד] המפקיד לוג מעשר אוכל עליו תשעים [אומר לוג שמן שבשולי חבית הרי הן חולין ושאר תרומה על הכל] נטל לאכול ונטל לשתות אומר מעשר בדרומו עשוי תרומת מעשר על [מנין] שבחבית גמרן ודאי נותנן לכהן ספק גמרן ספק לא גמרן מעשר עליהן וקורא שם למעשרותיהן כיצד קורא שם למעשרותיהן אם היו של טבל אומר מעשרן בדרומן ותרומת מעשר בדרום דרומן אם היו של מעשר טבל אומר תרומת מעשר בדרום דרומן.

טו מי שהיו לו שתי חביות אחת של מעשר טבל טמא ואחת של מעשר טבל טהור מביא שני לוגין וממלא מזה תרומת מעשר על שתיהן ומזה כדי תרומת מעשר על שתיהן הולך אצל הראשון ואומר אם זה מין טמא אין בדברי כלום ואם זה מין טהור עשוי [כדי] תרומה ומעשר על שתיהן והולך אצל השני ואומר אם זה מין טמא אין בדברי כלום ואם זה מין טהור [מזה] עשוי [תרומה ומעשר] על שתיהן וקורא שם לראשון וחוזר וקורא שם לשני נמצאו חביות מתוקנין הלגינין א' של מעשר טבל טמא וא' של מעשר טבל טהור שותה מזה וטובל ושותה מזה וטובל ושותה משניהם כאחת [צריך טבילה באחרונה].

טז מי שהיו לו שתי חביות אחת של מעשר טבל טמא ואחת של חולין טהורין מביא שני לגינין וממלא מזו כדי תרומת מעשר [עליה] ומזה כדי תרומת מעשר הולך אצל הראשון ואומר אם זה מין טמא אין בדברי כלום ואם זה מין טהור עשוי כדי תרומת מעשר [עליה] והולך אצל השני ואומר אם זה מין טמא אין בדברי כלום ואם זה מין טהור עשוי כדי תרומת מעשר עליה קורא שם לראשון וחוזר וקורא שם לשני נמצאו חביות מתוקנות והלגינין אחד של מעשר טבל טמא ואחד של חולין טהורים שותה מזה וטובל ושותה מזה וטובל [שתה משניהן כאחת צריך טבילה] באחרונה.